

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacræ
Theologiæ Professoris, Cvrsus Philosophicus Vniversus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio XII. Denturne formæ accidentales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

rentur, cùm fierent ex nihilo sui. Sed contrà est pri-
mò, nam pars illa formæ, quam inchoationem ap-
pellant, particulam, & portiunculam, distinguatur
ab aliâ parte quæ jam producitur, ergo non minùs
creabitur pars hæc quæ modò producitur, cùm noa
præexistit in materiâ secundum aliquid sui. Vel
saltè dici debet formam illam generari partim, par-
tim creari, cùm inchoatio illa istius formæ, seu parti-
cula, aut portiuncula præcedens unâ creetur cum
materiâ, reliquæ verò partes educantur. Deinde sicut
hæc particulæ possunt educi ex potentia materiæ, li-
cet nihil illarum præcessit in eâdem, ita & alie
partes educi poterunt ex eâdem materiâ, licet secun-
dum nihil sui in eâ præexistant.

VI.

*Si forma
præexistat
in materiâ,
sunt infinite
simul in
quævis pa-
remateriâ.*

Tandem hinc sequeretur, infinitas formas esse
actu in eâdem parte materiæ, imò & eâdem nume-
ro formam esse actu in omnibus partibus materiæ,
quantumcunque loco diffitis, cùm nulla sit pars
materiæ, ex quâ educi non possit quælibet forma.
Quod idem etiam est de omnibus accidentibus, quæ
non creantur. Præterea materia esset in multis spe-
ciebus completis antequam producatur forma, & sola
materia esset integrum compositum. Sufficit ergo ut
generetur seu educatur forma, non creetur, quod
materia tanquam subjectum concurrat ad illius pro-
ductionem, in genere causæ materialis. Et hoc mo-
do intelligendum illud, quo nihil frequentius apud
antiquos, ex nihilo nihil fit, volunt nimur, natura-

litet fieri nihil posse sine concursu alicujus subjecti,
non tamen requiritur ut aliquid illius formaliter
præexistat, vel in subjecto, vel extra illud, sic enim
nec materia, nec anima rationalis, nec Angelus crea-
retur.

Compositum est perfectius solâ formâ, cùm su-
peraddat materiam, & unionem. Licet autem Deus
& creatura non faciant quid perfectius intensivè,
quâ Deus solus, non tamen sequitur, materiam
& formam non esse quid simpliciter perfectius solâ
formâ: id est enim Deus & creatura non faciunt ali-
quid intensivè & simpliciter perfectius solo Deo,
quia Deus eminentissimo modo continet perfectio-
nes creaturarum, seclusis imperfectionibus; forma
autem sola non continet perfectionem materiæ: un-
de ex formâ & materiâ fit aliquid simpliciter per-
fectius quâm sit sola forma. Potest etiam forma ma-
terialis conservari divinitus extra materiam, vel in conser-
vatori, ita ut materia ad illam non concurrat per
influxum materialem, supplete scilicet Deo in ge-
nere causæ efficientis concursum subjecti, sed for-
ma illa in hoc casu crearetur, sicque eodem concur-
su non potest conservari ac quando educitur ex po-
tentia materiae.

De Privatione, tertio corporis naturalis princi-
pio dictum est in Logicâ, totâ d. 18. ubi Negatio-
num & Privationum naturam latè discussi.

DISPUTATIO XII.

Denturne Formæ accidentales.

SECTIO PRIMA.

*Recentioris cuiusdam de Accidentibus
opinio.*

I.
Ren. Des
Cartes in
Medita. Re-
sponsione 4.
pag. 285.

Dum in Physicis hisce disputationibus
versarer, in libellos quoddam incidi;
ubi quædam tam mira, tamque à verâ
Philosophiâ aliena animadverti, ut mihi
auctor visus sit novitatis studiosior fuisse,
quam veritatis. Illud verò imprimis dis-
plicuit, quod accidentia omnia Physica,
& realia ex universo tollere niteretur,
quod in homine præterim Catholicis (ta-
lem enim se hic auctor ubique profiteretur)
audax mihi visum facinus, utpote cum
principiis fidei aperè pugnans, cuius
proinde confutationem hac disputatione
suscepit.

II.
II.
Unum verò accedit incommodè, quòd
is, quicum præsens mihi hîc disceptatio,
scholastico more non scribat, nec ea clari-
tate, ac methodo, quâ in academiis
tradi Philosophia solet: unde fit, ut in qui-
busdam difficile sit mentem ejus eruere,
& quid tandem velit, certò pronuncia-
re.

III.
III.
Accedit, quod non satis constanter sua
proferat: frequenter enim ubi pronun-
tiatum aliquod posuit, idipsum postea, si
accidit.

bi veluti, suæque doctrinæ diffidens,
paulatim revocat, quodque totum simul
afferuit, totum quasi per partes negat, non
aperte, sed aliis & aliis illud verborum
involucris obtegens, ut lectori tenebras
veluti offundat, sibiique latebras reservet,
quò configiat, si quis insequatur: ita ni-
mirum, ut & affirmare possit se illud af-
seruisse, si scilicet suum aliis placere intel-
ligat, vel negare, si viderit displicere.

Sed ut ad rem accedamus, cùm in scrip-
to quodam accidentia realia negasse vi-
deretur, vir quidam doctus & pius amicè
ipsum monuit, videret quo pacto hæc do-
ctrina cum Ecclesiæ circa species Sacra-
mentales definitionibus consisteret. Re-
spondet se objectionem hanc perfacile eludere
posse, dicendo se accidentia realia numquam ne-
gasse. En latebras: ita enim scriperat, ut
vir ille, aliisque, qui librum ejus perlege-
rant, negasse eum accidentia, absque ullâ
dubitazione judicarent, ita tamen id cal-
lide præliterat, nunc scilicet afferendo,
nunc negando, ut si quis ipsi hoc (quod
verebatur) objiceret, in promptu habe-
ret, quò configueret, negaret nimirum
realia se unquam accidentia rejecisse.

In secundo tamen hoc ejus libello Am-
stelodami anno 1642. edito, qui occasio-
ne admonitionis illius ex parte prodit
Cubi directè objectioni circa species Eu-
charisticas 1642.

charisticas factæ satisfacere conatur, in respons. 4. Tit. Ad ea que Theologos morari posse, & superest Sacramentum Eucharistiae (pag. 284.) liberaliter aucturum se promittit, sicq; hæc tandem profatur.

Primo.

In Sacramento Eucharistiae nulla esse accidentia realia, qualia nimur in compositis physicis ponunt communiter Philosophi, in hærentia scilicet intrinsecè subjectis; & ab iis naturaliter dependentia. Hic totius hujus ab eo scripti tractatus scopus est. Idemque, ut ait, sperat clarè se in philosophia demonstraturum.

Secundo,

Opinionem aſtruentem hujusmodi accidentia non convenire cum rationibus Theologicis.

Tertio,

Sperare se, ait, ſententiam illam recipiendam, ut a ratione alienam, & incomprehenſibilem.

Quarto,

Explodendam ut parum tutam in Fide.

Quinto,

Ait, non esse opus miraculo, ut accidentia panis, post sublatam panis ſubſtantiam in Euchariftia conſerventur.

Sexto,

Species panis, quam post panis conſecrationem manere docet Ecclesia, nihil aliud eſt, ait, præter ſuperficiem, quæ media eſt inter ſingulas panis particulas, & corpora ipſas ambientia.

Septimo,

Eſſe corpus Christi ſub ſpeciebus, nihil eſſe aliud affirmat, quam quod ſuperficies hæc panis (quam manere docet ſine miraculo, deſtructa panis ſubſtantia) illud ambiat, & intra ſe complectatur: ad eum, ut videtur modum, quo aqua continentur in ſpongia.

Ottavo,

Acerbè invehitur, & impios eſſe inſinuat eos, qui auctoritate Ecclesiæ utuntur ad probandum panis, & vini ſpecies eſſe accidentia: Impy certe (inquit) hæc in parie, quod auctoritate Ecclesiæ uti velint ad evertendam veritatem.

Nono,

Auſim ſperare (inquit) veniurum tempus aliquando, quo illa opinio, quæ ponit accidentia realia, & Theologis explodetur, & mea in ejus locum, ut certa & indubitate recipietur.

VI.

Hæc ille, ut ait liberaliter, quæ tamen aliis liberè magis quam liberaliter ab eo dicta videbuntur. Alia id genus ibidem plura tradit, quæ brevitatis cauſa omitto. Mirabuntur, non dubito, docti omnes, & in Conciliis, Patribus, rebusque Theologicis versati (quas hic auctor ne primis quidem labiis videtur attigisse) mirabuntur, inquam, potuisse hujusmodi assertionsē calamo viri catholici profluxisse. Quos autem ipſe tam gravi censura incautus notaverit, & impietatis insimulaverit, conſtabit ex ſect. ſequente.

SECTIO II.

Auctoritate Theologorum probatur species panis & vini, quæ in sacro ſancto Euchariftia remanent, eſſe accidentia realia.

M Agni ad quidvis probandum apud nationes omnes ſemper fuit doctorum conſensio, ei que divini quali aliquid inefſe judecatum, in quod plurimi conſpirabant. Non parum itaque ad id, de quo agimus, momenti fore, ſi ostendero Theologorum conſensio, id eſt viros in omni doctrinæ generi, rerum ſacra:rum uſu & tradiſatione expertos, veritatem hanc (species ſcilicet panis & vini in Euchariftia manentes, vera eſſe accidentia) unanimi conſulu tradiſiffe. Quod hæc demonstraturum me inſcipio.

Per accidentia autem realia cum Philosophis omnibus, & Theologis, intelligo entia quædam incompleta, extra primarium rei conceptum constituta, eique in hærentia, ita ut ſine ſubjecto a quo ſuſtentur, exiſtere naturaliter non poſſint. Si autem de ſpeciebus Eucharifticis oſtendero vera eſſe ac propria accidentia, eadem opera id de aliis omnibus aliorum compositorum accidentibus oſtenditur; prime enim qualitates in pane & vino reperta, ejuſdem plane rationis, tuni cum primis aliarum rerum qualitatibus. Quod idem eſt de quantitate, & reliquo omnibus eorum accidentibus.

Hanc itaque inprimis veritatem clarissime tradit S. Anselmus Cantuariensis in Anglia Episcopus, in libro de corpore Domini, ubi ſic habet: *Contra omnum ſacularis Philosophia rationem & intellectum, manens docet mutata panis ſubſtantia in altam ſubſtantiam, ad S. Anselmam, quoddam mystery obsequium, quadam accidentia, quæ illi inherebant, ſic tranſulit non mutata, ut Corpus Domini, licet adiſt albedo, non faciat album, nec rotunditas rotundum. En quomodo S. hic Doctor accidentia realia ſtatut in Euchariftia, illa nimis ſubſtantia panis anē Transuſtantiationem inhaerent, ſeu ab ea dependebant tanquam ſubjecto.*

Idem docet S. Thom. Theologorum Princeps, 3. p. q. 77. a. t. corp. in hac verba: *Respondere dicenāt quod accidentia panis & vini (qua ſenſu deprebenduntur in hoc Sacramento remanere poſt confeſationem) non ſunt ſicut in ſubjecto in ſubſtantia panis & vini, nec ſunt in ſubſtantia Corporis Christi &c. Et ideo relinquuntur, quod accidentia in hoc Sacramento manent ſine ſubjecto. Quod quidem virtute divina fieri poſt. Hac ille, Quibus Angelici Doctoris verbis duæ ex tuis propositiōibus funditus evertuntur: prima, quæ aſteris nulla accidentia realia exiſtere in Ven. Sacramento: & ſexta, nemp̄ non eſſe opus miraculo ad conſervanda accidentia poſt ſublatam ſubſtantiam.*

Alia his similia ubique fermè docet S. Thomas, cum tamen ſolum locum adferam, qui habetur in Homili. de hoc Sacramento, ubi inter alia ſic ſcribit: *Accidentia etiam ſine ſubjecto in eodem exiſtant, ut fides locum habeat, dum in viſibili viſibiliter ſumuntur, ſub aliena ſpecie occultatum, ut ſenſus a deceptiōne immunes reddantur, qui de accidentibus iudicant ſibi notis. Quid clarius? S. Thomam ſequitur Cajetanus 77. a. t. & omnes S. Thomæ diſcipuli.*

Inter reliquos vero hac de re ſic loquitur Sotus in 4. d. 10. q. 2. a. 1. *Accidentia, ait, panis & vini relinquantur in hoc Sacramento ſine ſubjecto. Deinde ſubdit: Hanc conſuſione, quippe cum catholica ſit, nefaria effet.*

est heres negare, primo ob universam sanctorum auctoritatem: 2. quia in propria forma contraria heres in Concil. Constantiensi. Ieff. 8. condemnata fuit contra Joannem V. Vilem, decretoq. est manere accidentia sine subiecto. Et statim addit: Heretici quando illis liber tota Philosophia pefundant, sed quando ejus indigent suffragio, Aristotele Ecclesia preferunt, &c. hoc ille.

VII. Idem tradit Alexander Halensis vir doctissimus, & Sanctorum Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis præceptor, in 4. tenim q. 40. memb. 2. a. 2. sic scribit: Responde quod in hoc sacramento mirabili sunt accidentia, sive species panis & vini sine subiecto.

Eadem est mens D. Bonaventuræ in 4. d. 12. p. 1. a. n. q. 3. ad 1. Attamen, inquit, sicut miraculum est quod accidentia sint sine subiecto, ita miraculum est quod operenur per se, &c.

IX. In eadem sententia est Scotus, cum alibi, tum in 4. d. 12. q. 1. n. 2. Accidentia, ait, panis manere potest ad sensum & non afficuum Corpus Christi &c. nec afficiunt subiectum, cum substantiam panis, quia illa non manet, ergo sunt sine subiecto. Scotum sequitur Faber in 4. d. 10. q. 1. d. p. 36. c. 4. & alij Scotti discipuli. En quo potest hoc dux nobiles scholæ in plerisque aliis laudabiliter discordes, hoc tamen in re, ut pote ad fidem spectante, ita convenient, ut ne ad unum quidem apicem dissentiant.

X. Eadem veritatem tradit Tho. Waldensis insinuans illorum temporum Theologus, o. n. 2. c. 43. his verbis: Enimvero sagacissime prævidit illa una per onines Papas illos Ecclesiæ tres istas veritates esse conexas, nempe, esse ibi corpus Christi secundum propriam substantiam: panis prioris absentiam: & ejus accidentium sine subiecto remanentiam.

XI. Idem habet D. Ruardus Tapperus, florentissimæ Acadamæ Lovaniensis Cancellarius, in sua explicatione articulorum veneranda Facultatis S. Theologiaz generali studij Lovaniensis, circa dogmata Ecclesiastica, o. 2. a. 14. p. 220. ubi ait, Accidentia in hoc sacramento manere negari non potest, &c. quia autem ostendimus panis viniq. substantiam non manere, necessarium est accidentia ipsa manere sine subiecto. Eadem veritatem aperi tradit Cardinalis Peroni, Galliæ lumen, in libro Gallicè scripto 1. 3. de Eucharistæ sacramento c. 26. p. 944.

XII. Clarissime idem docet Cardinalis Alanus, de Euchar. Sacram. q. 1. cap. 37. initio, ubi loquens de speciebus sacramentalibus, sic scribit: Deinde vero de existentia istorū accidentium, subiectis subiectu, id habet: Catholicæ fides, in Concil. Constantiensi. Ieff. 8. contra V. Vilem tradidit, carinim manere sine subiecto omni, &c. & paulò post asserit, supra natura ordinem ibidem persistere. Hic Ecclesiæ auctoritate utitur ad probandum species sacramentales esse accidentia realia, seu, ut tu loqueris, ad evertendam veritatem, illam nimis veritatem quam tibi singis, sed est aperta falsitas, nempe species Eucharistæ non esse accidentia, ac proinde impio nomen apud te meretur.

XIV. Idem tradit Cardinalis Bellarum, o. 3. l. 3. c. 24. 5. Ad tertiam, his verbis: sicut substantia nullo modo potest inharere, ita accidentia nullo modo potest subsistere per se: nam in sacramento licet non sint accidentia in subiecto, tamen non per se subsistunt more substantia, sed à Deo subsistentur modo supernaturali.

XV. Subscribit his Joannes Cardinalis de Lugo, ob singularem pietatem, ac prudentiam, & eximiam in rebus Theologicis peritiam in purpatorum Patrum collegium ab annis aliquot adscriptus. Hic ergo de Euchar. d. 10. f. 1. n. 1. Certum, ait, de fide est (in Eucharistia) manere aliqua accidentia, ut habetur in Concilio Florentino, Lateranensi, Tridentino, & Constantiensi, &c. Certum item est manere sine subiecto, ut habeatur in Ieff. 8. Concilij Lateranensi, &c. Et paulò

pōst sic scribit, De accidentibus verò realibus non est dubium quod in manent omnia illa, quia sensibus percepti possunt. En quomodo vir hic doctissimus, & in rebus Theologicis, si quis alius maximè versatus prouantiet esse de fide in sanctissimo Sacramento manere aliqua accidentia: hic ergo censuram tuam incurrit, & inter impios annumerari debet, te judice. Si qui fidei dogmata propugnat, impius est, quid illi qui eadem pro viribus impugnant?

XVI. Accedit vir eruditissimus D. Philippus Gamma- chaus, Regius in Sorbona Professor, qui variis locis aperi tradit species panis & vini post Transubstantiationem in Sacrosancta Eucharistia remanentes esse accidentia, ut 3. p. q. 74. c. 1. circa initium, & q. 77. c. 1. per totum: cap. verò 2. initio, postquam ex Conciliis probavit species panis & vini post verba consecrationis relietas non existere in eodem subiecto, species illa, ait, nihil aliud sunt, quam accidentia. Quid de tua assertione fiet hoc judice?

XVII. Deinde paulò post, accidentia panis & vini ita post verborum prolationem manere asserit, ut sine omni omnino subiecto manent, ait que, hinc esse sensum omnium Catholicorum, & ad hoc probandum utitur auctoritate Ecclesiæ. Hic sine dubio, te censore, inter impios habebitur.

XVIII. Accedit auctoritas D. Francisci Sylvij, viri doctissimi, in celeberrima Academia Duacena regi, ac ordinarij Professoris, qui 3. p. q. 77. a. 1. clarissimis Sylvius, verbis docet, species panis & vini in sacrosancta Eucharistia remanentes esse accidentia, & ibidem sine omni subiecto existere, & quantitate in non naturaliter, sed miraculose, illuc conservari.

XIX. Clarissime eandem doctrinam tradit D. Stapletonus, Hæreticorum malleus, in Antidoto Evang. in c. 26. Matr. ubi explicans illa verba: Hoc est corpus meum, sic habet: cum sacramenti natura in significacione sit posita, species ista & accidentia, quæ sub sensum cadunt, signorum officio apertissime funguntur. Et subdit: Quare Christus substantiam panis a fidere movit dicens, post acceptum panem: Hoc est corpus meum, accidentia retinuit. Hic scriptura utitur ad tuā opiniōnem impugnandā, quia censura dignum judicas?

XX. His meritò adjunxero D. Mathéum Kellionum, virum de re Theologica optimè scriptum, qui 3. p. q. 77. a. 2. hac de re sic scribit: Quia tamen hac accidentia habent propriam existentiam, potest Deus per miraculum continuare conservationem accidentium post defunctionem subiecti, &c. Et concludit: Ante accidentis conservatur a Deo dependenter à subiecto, nunc conservatur a solo Deo independenter à subiecto.

XXI. Eandem opinionem de accidentibus realibus in Sanctissimo Eucharistiq. Sacramento post destructas panis & vini substantias miraculose remanentibus docent, & ex Ecclesiæ auctoritate tanquam fide certam tradunt doctissimi quicunque viri, & in rebus tunc philosophicis, tum Theologicis apprimè versati, in nobilissima hac civitate Lodiensi, dogmatum fidei, & Ecclesiæ sanctiorum tenacissima, Apostolicaque sedis longè observantissima: quæ proinde merito hoc encomio gloriatur: LEGIA ECCLESIA ROMANA FILIA.

XXII. Licet verò in omnibus ad fidem spectantibus zelum suum ostendat, haec civitas, in nulla tamen remagis, quam in Divino hoc Sacramento: ut pote cuius solemnitas hinc primū orta, in reliquas postea nationes, magno orbis bono, piorumq. omnium solatio fuit derivata.

XXIII. In eandem sententiam nostri omnes scriptores consentiunt, ita ut supervacaneum videatur eos referre. Unum tamen vel alterum, præter Cardinalem Bellarum, & Cardinalem de Lugo, quos supra retuli, producam. In primis itaq; P. Suarez T. o. 3. in 3. p.

3. p. d. 46. f. 1. ait fide certum esse accidentia aliqua panis & vini, peracta consecratione, manere, idque ex variis Conciliis & auctoritate Ecclesiae ostendit.

XXIV. Idem Vasquez To. 3. in 3. p. d. 194. ca. I. aperte tradit his verbis: *Apud Catholicos, inquit, qui sententur, in hoc Sacramento conversionem fieri totius substantia panis & vini in Corpus & sanguinem Christi, indubitate quoque res est manere aliqua panis & vini accidentia sine subiecto. Quam' assertiōē diversorum Conciliorum auctoritate ibidem firmare ntitur. Deinde addit: Atque hoc est communis Patrum & Scholasticorum sententia, quos non operat sigillatim recensere, quid res notissima sit. Hæc ille.*

XXV. In eadem opinione est Valentia To. 4. d. 6. q. 5. p. 1. circa initium, afferens, *hæresim esse si quis neget manere absolutè accidentia panis & vini sine subiecto: imò hunc, ait, unum esse ex articulis illis quos Concilium Constantiense (de quo sect. sequente) pronuntiavit esse notoriū hæreticos.*

XXVI. Idipsum aperte docet P. Coninck in 3. p. D. Thomas q. 75. 2. 5. & P. Prepositus in 3. p. q. 75. ar. 5. remanent scilicet accidentia panis & vini post consecrationem, eaq. manere sine omni subiecto substantiali, & hoc ajunt ob auctoritatem Concilii Tridentini, Lateranensis, & Constantiensis esse de fide.

XXVII. His omni ex parte consentit P. Mæratius 3. p. d. 28. initio, & P. Tannerus To. 4. d. 5. q. 6. dub. 1. initio, ubi uterque ait fide certum esse accidentia panis & vini, peracta consecratione, manere sine subiecto, idque ambo ex Ecclesiæ & Conciliorum auctoritate demonstrant. Hi omnes, nemine dempto, censuram tuam incurserunt.

XXVIII. Una ergo Theologorum omnium vox est species panis & vini, quæ in Sanctiss. Sacramento post consecrationem remanent, esse vera & realia accidentia, quæque intrinsecè substantia panis & vini inerant antequam hæc destruerentur, quibus in re presentim, quæ ad fidem spectat, contradicere, ingens temeritas est, impietatis verò insimulare, res planè non ferenda. Sed pergamus.

SECTIO III.

Auctoritate Ecclesiæ probatur in Sacrosanctæ Eucharistia Sacramento contineri vera & realia accidentia.

Orthodoxis omnibus id in primis cordi semper curæque fuisse cernimus, ne verbo quidpiam scripto enuntiarent, quod Ecclesiæ, quæ columnæ est & firmamentum veritatis, adversari videretur: ne, inquam, suo approbarent unquam, quod Ecclesiæ censetur calculo rejectum. Hæc nimur norma est ac regula, ad quam explorare sua quisque debet, ne aberret; hæc lapis lydius, qui fucatum à vero, adulterium à sincero, vitiosum ab integro fecerit. Quæ de causâ S. Clemens Alexandrinus l. 1. Pædag. cap. 6. Fidem doctrinæ perfectionem appellat. Christiani proinde Philosophi prima laus est, hunc sibi semper solum præfigere, ut ne ad unum quidem apicem ab Ecclesiæ dissentiat, sed scita sua omnia, & placita ad illius dogmata tanquam ad normam exigat: uno verbo, utita sua dicat, ut Ecclesiæ non contradicat. Quis enim contra Ecclesiæ sapit, despit. Hic ergo auctor, Catholicus cum sit, verebitur, scio, statuta Ecclesiæ, debitamque iis reverentiam, & respectum exhibet, nec ita sensu sui tenax erit, ut ubi doctrinæ Ecclesiæ adversari eum intellexerit, illi potius refragari velit, quam hunc relinqueret.

Conclusio: Dogma fidei est ab Ecclesiæ traditum, peracta consecratione. realia aliqua panis & vini ac-

R. P. Th. Comptoni Philosophia,

cientia, quæ anteà substantia panis & vini inerant tanquam subiecto, in Sacrosanctæ Eucharistia Sacramento permanere: ita Theologi sect. præcedente citati; & hic est Catholicorum omnium, ac totius Ecclesiæ sensus.

Ad hujus veritatis probationem, recolendum quod sect. præcedenti, n. 2. notavi, per accidentia realia panis & vini intelligi entia quædam incompleta extra primarium eorum conceptum constituta, iisque tanquam subiectis intrinsecè inhærentia, ita ut sine illis existere naturaliter non possint.

Probatur ergo conclusio ex Concilio Tridentino, sess. 13. can. 2. & ex decreto Eugenij Quarti ad Armenios, §. Tertium est, quod habetur in Concilio Florentino post ultimam sessionem, & ex Concilio Lateranensi, cap. Firmiter §. Vno vero. Quibus locis expressè definitur post verba consecrationis manere panis & vini species, destructa eorum substantia: ergo juxta Concilia manent entites quædam incompletæ, quæ sunt extra panis & vini substantiam, & primarium eorum conceptum.

Respondet, non negare se, destructa panis & vini substantia, manere eorum species, nec hoc salvâ fide negari posse: species tamen istas non esse accidentia, nec eo unquam nomine ab Ecclesiâ appellari. Nam sanè, inquit, nullib[us] unquam, sicutem quod sciam, docuit Ecclesiæ species panis remanentes in Sacramento Eucharistia esse accidentia realia, &c. Quod dicto miram prodit in rebus sacris, & Theologicis ignorantiam, cum Ecclesiæ id aperiissimè sibi docuerit, ut mox ostendam.

Contrà ergo primò, verba hæc, ubi Concilia citata dicunt species panis & vini, Theologomnes, ut sect. præcedente ostendi, intelligent de accidentiis, expressè enim docent per species panis Concilia intelligere accidentia: communi autem consensu Theologorum, in re præsertim, quæ ad fidem spectat, ut dixi, contrariè, ingens est temeritas.

Contra secundò, & evidenter ostendo Ecclesiæ species panis & vini in Sacrosanctæ Eucharistia post consecrationem remanentes, non semel, sed sibi docuit Ecclesiæ species panis & vini, & expressè vocare accidentia. Primò, id aperte habet Concilium Colonense p. 7. cap. 15. anno 1536. sub Paulo Tertio, his verbis: *Quid enim panis tia. viniq[ue] species alia sunt post consecrationem quam species Sacramentales, & accidentia sine subiecto: Quid clarius? licet verò hoc Concilium Provinciale tantum fuerit, doctrinam tamen istam haurit ex Conciliis illud antecedentibus, quæ jam citabo.*

Eadem ergo doctrina (ubi scilicet Ecclesiæ vocat species panis & vini, accidentia) traditur in Concilio Generali Romæ celebrato anno Domini 1413. ubi tanquam hæretica damnata est illa Wickleffianæ propositionis, *Accidentia panis & vini non manent sine subiecto in eodem Sacramento.* Cujus Concilij decretum recitat Joannes Cochlaeus, I. Historiæ Hussitarum.

Tertiò: in Concilio Generali Constantiensi anno 1414. celebrato; iterum hæc species vocantur accidentia, nam scilicet 8. damnatur denudò idem Wickleffianæ articulus ordine secundus, nempe. *Accidentia panis & vini non manent sine subiecto.* Manifestum ergo est. Ecclesiæ his vocibus species, & accidentia uti promis- manent & pro eodem accipere. Accedit in fine Concilij decretum Martini V. Pontificis, qui eisdem articuli damnationem suâ auctoritate approbat.

Quarto: In eodem Concilio Constantiensi iterum usurpat Ecclesiæ nomen accidentis, dum sessione 15. damnat errores Joannis Huss, inter quos hic quartus ordine recensetur: *Fingere accidentia sine subiecto, sovet blasphemare in Deum, scandalizare sanctos, & illudere Ecclesiæ per verba accidentis.* Dum ergo damnat hanc propositionem Ecclesiæ, quatenus afferit illudere eos

Ecclesiæ

Dogma fidei est manere in Eucharistia, sicut accidentia realia.

III. Recolendum quid sit accidens realis.

IV. Probatur ex Concilio Tridentino, Florentino, & Lateranensi.

V. Catechismus citatus P. 290. v. 22.

VI. Per species Theologi intelligent accidentia.

VII. Ecclesiæ species panis & vini.

VIII. Damna fidei & hæc propositionis A. c. id est articulus & panis & vini non manent sine subiecto.

X.

*Ita cl. è
auctor Ecclesie
species panis &
vini esse
accidentia
panis*

XI.

*Parum cau-
sè loquuntur
sibi auctor.*

XII.

*Alia defini-
tio Ecclesie
circa acci-
denta Eu-
charistie.*

XIII.

*In Ecclesiam
nemo incur-
rit illus.*

XIV.

*Temerariū
ad minimū
est afferere,
accidentia
panis in Eu-
charistie
manere sine
miraculo.*

XV.

*Ad quid tot
d. finiones
quod acci-
denta sint
sine subiecto,
si sic possint
esse natural-
iter.*

XVI.

*Tacit quo-
rundam
mussitatio.*

XVII.

*Tacit quo-
rundam
mussitatio.*

Ecclesia per verba accidentis, qui accidentis singunt sine subiecto, manifestè declarat accidentia realia panis & vini in sanctissimo Sacramento remanere, nec falli eos qui illa dicunt esse vera accidentia, seu talia, quæ pertinet naturaliter inesse subiecto.

Solo noto, hunc Husi articulum non esse absurum cuidam propositioni illius quem hic impugno: sicut enim dicit Husius illudere eos Ecclesia per verba accidentis; qui accidentis statuunt sine subiecto: ita dicit hic auctor: non potest humana mens cogitare accidentia panis esse realia, & tamen absque ejus substantia existere, & paulo post subiungit: Quia nihil reale potest intelligi remanere, nisi quod subsistat, & quamvis verbo vocetur accidentis, concipiatur tamen ut substantia.

Hanc propositionem existimo parum ab Husi propositione hic damnata differre, & contra utramque definire hoc loco Ecclesiam posse accidentia panis manere sine panis substantia, seu sine subiecto cui ante consecrationem inerant, nec propter hoc modo accidentis statuendo, vel illudere Ecclesia per verba accidentis, vel verbo vocari accidentis, concipi tamen ut substantiam, nam etiam dum existit sine subiecto, docet Ecclesia illud esse accidentis.

Quinto: eadem sess. 15. ejusdem Concilij Constantiensis refertur hic articulus Joannis Husi, quod non est determinatio Ecclesie, quod accidentia starent in Sacramento altaris sine subiecto. Qui articulus ibidem condemnatur, & eadem operâ decernitur manere in sanctiss. Sacramento accidentia panis & vini sine eorum substantia, seu subiecto, cui ante inhaerent.

Vides in quos scopulos incideris. Impegi in Petram, in quam nemo incurrit illus. Nullis tamen oppugnationibus quatitur, sed stat semper, stabitque inconcussa Ecclesia: & contra quam porta inferi non prævalebunt, multo minus nocimenti quidquam speculatuncula inferent Philosophie.

Hinc ulterius inferi, falsam & temerariam (ut aliud non dicam) esse quintam propositionem sect. prima relata; nempe, Non est opus aliquo miraculo ad conservanda accidentia, post sublatam panis substantiam. Hoc ostenditur, tum quia est contra communem Theologorum sententiam, quibus hac in re contravenire summa temeritas est. Tum quia Innocentius tertius cap. Cum Martha, de celebrat. Miss. peculiare ait esse miraculum circa accidentia in Venerabili Sacramento post consecrationem remanentia, natura, inquit, cedente miraculo: que verba Glossa de consecratione, d. 2. c. species, explicat quod accidentia manent sine subiecto.

Tandem, Ecclesia hoc sua auctoritate aperte vietut decernere, dum in variis Concilis, ut vidi- mus, definit accidentia panis & vini manere sine subiecto, quæ nimirum ante habebant subiectum à quo sustentabantur, siveque jam miraculose conservari à Deo: ad quod miraculum quia affurgere non poterat mens illorum hereticorum, ajebant panis & vini substantiam in Sacramento manere, cui inhaerent accidentia, & ab ea sicut prius sustentarentur. Ad quid tot de re definitiones Ecclesie, si res contingere possit naturaliter?

Restat ut uno vel altero verbo ad id respondeam, quod nonnullos mussitare audio. In rebus, inquit, naturalibus non est restringendus intellectus, non ei frānum, non cumpedes injiciendæ, sed latus apereiendus campus, in quo discurrat ac spatietur, siveque plenè relinquendus est libertati. Fateor, at sanè effrānis illa est libertas, quæ mens humana suos transgressa limites, in ipsa Fidei principia involat, Ecclesiaque statuta ac definitiones ausu temerario convellit, cuius sanctiones ac decreta venerari, contra quæ ne hiscere quidem deberet. Ubi navis Petri Spi-

ritu sancto impulsu fertur, vela submittat ratio: si leat Philosophia, ubi loquitur Fides: audiat ancilla Sophia ubi Dominam, discipula Magistrum, homo Deum. Malo loquuntur, ut quem hī scribo librum, Vulcano tradatur mil- lies, quām minimus fidei articulus (si quid, quod ad fidem spectat, parvum dici possit) tantum per eum labefactetur.

SECTIO IV.

Nonnulli ejusdem auctoris propositiones circa accidentia in Eucharistiā remanentia, discutiuntur.

O Stensum jam est, Theologorum, imò Catholico- corum omnium, ipsiusque adeò Ecclesie sensum esse, panis & vini species in Sanctiss. Sacra- mento, peractā consecratione, remanentes, esse accidentia. Ut tamen Catholica hæc veritas magis elucescat; operæ pretium erit propositiones nonnullas, quas ad illius oppugnationem profert, sigillatim discuti- tere.

Primo itaque rem hanc adē captu difficultem esse ait, ut vel hoc nomine meritò rejiciendam censeat, At, intelligi Non potest, inquit, humana mens cogitare accidentia panis non posse esse realia, & tamen absque ejus substantia existere, &c. At sanè miror quam is tantam sibi hac in re singulare difficultatem, ut divinâ virtute hoc fieri nequeat, ita, ac pro- Certe virum nullum doctum unquam conveni qui inde esse posse, sibi captu diceret esse difficile, multo minus im- possibile. Imò ex Theologo vel etiam Philosopho auditoribus postquam stadium illud aliquantulum fuerat ingressus, neminem vidi, qui accidentis sive subiecto existentiam à magistro sibi declaratam au- divisset, non agnoscet se hoc commodè percipere.

Sed fac id esse difficile: hæcne causa tibi sufficiens videtur, ut doctrina à fidelibus omnibus ad- missa, communī Theologorum confessione appro- bata, quodque caput est, Ecclesie auctoritate tradi- ta ac stabilitate rejiciatur, & à viro Catholico impugnetur. Hoc tuo discursu Divini Verbi Incarnationem aliis, aliis Mysterium Trinitatis, aliis hunc, aliis illum fidei articulum, si ad stomachum non faciat, negabit; si causam eur id præstet roges, tuis verbis respondebit, quod scilicet humana mens cogitare hoc non posse. Quantò modestius ac sapientius mag- nus Augustinus Epist. 3. ad Volusianum, paulo antē medium, ubi de arcanis fidei loquens, Hic, inquit, si Sententia ratio queritur, non erit mirabile, si exemplum poscitur, non erit singulare. Demus Deum aliquid posse, quod nos fateamur investigare non posse. In talibus rebus tota ratio facti, est potentia facientis.

Atque hæc, inquis, precipua ratio esse videtur, ob quam nonnulli hac in parte ab Ecclesie Romanâ disenserunt. Ex Hanc, in iis nimirum erant hominibus, quibus, ut ait S. Aug. quid, ob serm. 147. de tempore, tota regula intelligendi est con- suetudo cernendi; qui scilicet fidei suæ normam, non Deum per Ecclesiam loquenter, sed sensu statuunt, & rerum, quæ credendæ proponuntur, veritatem, non secundum Dei potentiam, ejusque in dicendo infallibilitatem, sed penes captum suum metiuntur, eosdemque Divinæ virtutis, & sui intellectus esse li- mites volunt, illorum nempe hominum similes, qui dum Christi sermonem de hoc ipso Sacramento in- stituerit Joannis 6. dicebant, Durus est hic sermo, & quis potest eum audire? siveque inquit Evangelista, multi discipulorum ejus abiurunt retrò. Quod videns Christus, ab Apostolis peccit, num & ipsi abire vellent; Re- spondens Petrus, Domine, ad quem ibimus? verba vita aeterna habes.

Ubi

Ubi notandum, eundem ipsum sermonem, qui nonnullis durus videbatur, indeque occasionem sumebant Christum, ac fidem deserendi, aliis cælestem visum esse, & divinum, verbaq; vita eterna, seu ad salutem conduceant in se complecti. Sic in præsenti, dum Ecclesia Romana, quæ mater est ac magistra omnium Ecclesiarum, à Spiritu sancto edocet, in cælesti hoc Sacramento accidentia manere decernit siue subiecto: hanc ejus doctrinam alij, non naturali vi ingenij, sed intellectu fide illustrato intuentes, ut Divinam, cæloque delapsam amplectuntur; alij suo cuncta modulo & captu metientes, & hunc fidei articulum mero naturæ lumine, & nescio quibus speculationibus considerantes, atque ut illi Christo, ita hi Ecclesiarum obloquentes, Durus, inquiunt, est hic sermo, & quis potest eum audire? retroque, ut illi, abeunt. Tanti interest quo quis animo ad Christum, ad Ecclesiam accedat, qua, inquam, aure divina percipiat quo oculo res fidei scrutetur.

VI. Nullibi unquam, quod sciam, inquis, docuit Ecclesia ppanis & vini remanentes in Sacramento Eucharistie, esse accidentia, &c. ita sanè existimo, nec enim mihi persuadere possum, si hoc scivisses, unquam te doctrinam Ecclesiarum definitionibus tam aperte contraria fuisse traditurum.

VII. At cùm tam parum in rebus Theologicis si verius, ut hic aperte indicas, viri certè prudentis non erat, in has non lecto prius. Theologi saltem alicujus hac de re scripto, te ingerere. Habebas ad manum doctissimum opus Cardinalis Peronij, cuius apud omnes Orthodoxos jure magna est auctoritas. Habebas Doc. Gammachæi eruditissimos commentarios, ubi hanc quæstionem optimè discussam reperisses. Prostabant ubique Bellarminus, Lugo, Stapletonus, Suarez, Vasquez prima Theologorum capitata. In promptu erant alij multi, quibus lectis, facile hac de re instrui potuisses; horum ne uno quidem inspecto, rem tantam aggredi, quanta curia! Omnes loci illius, ubi hic tuus liber prodiit, aquæ, hanc à te inconsiderantem notam non eluent.

VIII. Nec tamen hac in parte satisti bini constas, ais enim, ex eo quid Ecclesia Romana hanc de accidentibus in Eucharistia post consecrationem relictu, doctrinam tradiderit, nonnullos ab ea diffenserit: manifestum est ergo scivisse te hanc Romana Ecclesiarum doctrinam esse, nec enim quid unus vel alter inter Catholicos id sentiret, recesserunt, sed quid Ecclesia Romana dogma esset, quam proinde hoc nomine tacite carpis, quid ejusmodi scitum tradat, quod aliis sit offendiculo, occasionemque à fide & Ecclesiæ resiliendi præbeat.

IX. Sed five id ante noveras, five non noveras, five noveras simul & non noveras, (hoc enim verba tua præferre videntur) hic saltem Catholicam hanc veritatem, Theologorum auctoritate firmatam, ipsique Ecclesiæ sanctionibus produxit, ante oculos positam cernis. Sicut ergo, salvâ fide, hanc Ecclesiæ doctrinam amplius negare non potes, ita iæunda aliqua tibi ratio est, ne, qui simpliciores sunt, scriptum illud tuum perlegendi, occasionem sumant ab Ecclesiæ deficiendi: dogma enim, quod illa, docente Spiritu sancto, omnibus credendum proponit, iis coloribus depingis, ut tractatus ille ad quemvis, nisi in his rebus sit versatus, ab Ecclesiæ, ejusque statutis avertendum sufficiat.

X. *Ausim sperare, inquis, venturum tempus aliquando quo illa opinio, quæ ponit accidentia realia, à Theologis explodetur ut parum tuta in fide. Mirabuntur, quibus Theologicarum, ac divinarum rerum familiaris est tractatio, hominem qui his in rebus peregrinum adeo se ostendit, ut nullius unquam Theologi scriptum insperisse videatur, ita tamen fidenter de iis rebus loqui, ut articulo, communis Doctorum consensu pro-*

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

bato, & ipsius Ecclesiæ calculo firmato, tam gravem censuram inurat, ut eum parum in fide tutum prouuntet. Rem haud dubie non ferenda judicabunt, parent tamen fortasse, nec aliud dicent, quæ cæcum judicasse de coloribus.

Sed prævoco, inquis, ab his adpios Orthodoxos Theologos. Ubi gentium, queso, pios hosce tuos Theologos reperies? Habemus S. Thomam, S. Bonaventuram, Peronum, Bellarminus, Gamachæum, Mæratum pro Italia & Gallia; habemus S. Anselmum, Alensem, Scotum, Waldensem, Alanum, Stapletonum, Kellisonum pro Anglia; habemus Lugo, Suarez, Vasquez, & alios pro Hispania; pro Belgio Taperum, Sylvium, Coninchum, Præpositum; Valentiam, Tannerum, & alios pro Germania; viros quosque doctissimos pro Eburonibus. Quò ergo te conferes ut pios hosce Theologos reperias? Catholicum, qui in Eu-
charistia ac-
cidentia ne-
gat manere
sine subiecto
Catholicus.
michi crede nullum invenies: qui enim obstinato ani-
mo in sanctissimo Eucharistie Sacramento manere
accidentia negat sine subiecto, quisquis est, Catholicus esse definit. Malo itaque cum his omnibus impius
à te censeri, quæm contradicendo Ecclesiæ inter pios
tuos Theologos annumerari.

Ut ergo tandem huic quæstioni finem imponam: XII. si verum est, quod de S. Thoma fertur (de quo nemo bene-
pius dubitat) dum ante imaginem Christi crucis affixi scripsi-
ali quando oraret, hoc eum sibi à Christo dictum au-
divisse, Benè scriptisti de me, Thoma, (quod de hoc præcipue Sacramento omnes intelligunt) si, inquam, STIDE ME
Veritatis vox laudetur S. Thomas, præclarumque hoc elogium meruerit, quid benè de hoc mysterio scripserit, quid de iis censendum, qui S. Thomæ hac in parte è diametro sunt oppositi, ejusque doctrinam, ut parum in fide tutam è scholis explodendam spe-
rant, suamq; ut ajunt, in illius locum substituendam?

SECTIO V.

Argumentis à ratione ductis ostenditur dare accidentia realia.

S I sermo universim sit de accidentibus realibus, certius est aliqua hujusmodi dari, quæm ut, etiam seclusa fide, in dubium vocari possit. Primo enim actus illi quibus Angeli & anima rationalis objecta sibi proposita repræsentant, variaque de iis judicia, ac discursus formant, absque omni dubio sunt accidentia; sunt enim quid ab Angeli & animæ substantiæ realiter distinctum, & ab iis verè pro objectorum varietate eliciti. Idem est de actibus sensuum, de actu ex. g. quo visus colorem, auditus sonum, & sensus reliqui suum quisque objectum percipiunt; hi enim actus sunt vitales, & tunc primùm à potentissimis eliciti, cùm objecta ipsi proponuntur: in iisdem etiam potentissimis recipi certum est, ergo à potentissimis realiter distinguuntur, & ut quid adventitium, & accidentale ipsi accidunt. In his vero omnia solvi debent quæ contra quæcumque accidentia realia adduci possunt.

Secundò probo præter actus hos vitales, & intentionales, dat etiam alia accidentia. Aer de tenebroso fit lucidus, ferrum, æs, lignum, de frigidis calida, & è contraria, ut quotidiana constat experientia, sed hæc sunt aliquid ab harum rerum entitate distinctum, & extra conceptum illarum essentiali, ut est manifestum, cùm pereunte luce, aer in suâ entitate permaneat, & idem est de ceteris, ergo sunt accidentia.

Respondet primò, esse modos. Sed contraria, parum perspectum sibi ostendit naturam modorum, quos Philosophi & Theologi fatentur ita essentialiter.

I.
Accidentia
quædam
realia dare
certum est.

II.
Actus vita-
les sunt acci-
dencia.

III.
Secundò,
dum aer de
tenebroso fit
lucidus, dare
debet verum
accidentia.

sui in re ad fidem spectante refragari, ut dixi, est absque dubio ad minimum temerarium.

IV. Eodem modo, ut sec. 3. ostendi, loquitur Ecclesia, species scilicet panis & vini esset accidentia, & in sacrosancto Eucharistiae sacramento, facta consecratione, sine subiecto persistere. Quibus verbis satis declarat Ecclesia, ut supradixi, illa aliquando habuisset subiectum: quid enim miri jam ea manere sine subiecto, si subiectum nunquam habuissent, immo, secundum hanc sententiam, habere nunquam potuissent. Dicere ergo species sacramentales verè & realiter esse substantiam, calque appellare accidentia, est nomen quidem accidentis retinere, rem ipsam penitus tollere, & Ecclesiæ decretis illudere, ac voce tenus cum illâ sentire, re tamen verâ dissentire, ejusque funditus doctrinam evertire.

V. **Sequitur** Christum non esse sub speciebus panis et vini. **Tereti**, cum Corpus Christi succedat panis, coquere præcisè sit loco, ubi antè erat substantia panis, hæc autem juxta hanc sententiam non fuerit intimè penetrata cum speciebus, sed solum illis intermixta; & intercalatum cum iis posita, sequitur Christi Corpus non eo modo esse sub speciebus sicut Theologi affirmant, nempe ita ut speciebus intimè sit præsens, sed sicut aqua miscetur vino, quæ per tenues quodam meatus sese sibi invicem insinuant; ita tamen ut uomquodque locum sibi proprium occupet, ab alio diversum, ac separatum.

vt. **Dicunt substantiam Christi claudi saltē superficie extimā continuā speciem panis & vini, sicque ratione hujus dici posse sub speciebus illis contineri. Contrā primō, sic enim non aliō modo Christi Corpus continetur sub speciebus panis ex g. quād arbor sub cortice, aut liquor aliquis in utre, quod cīdī nullo modo potest. Contrā secundō, nam in hac sententiā non datur hujusmodi superficies extima continua, quæ panis substantiam ante consecrationem, vel, èa perfectā, Christi corpus ambiat, & circumpleteatur: cū enim superficies hæc ex solidis hisce corpusculis juxta illos compingatur, hæc autem corpuscula, ut aiunt, sint tantum in poris, hī vero, cū vacuitates tantum sint, seu intervalla inter partes panis, ultra illius substantiam non protenduntur, ergo extimas panis partes non ambiant, ergo nec easdem ambiant hæc corpuscula, seu species, ergo nec modō post consecrationem ambiant Corpus Christi, quod loco panis succedit. Conf. hinc enim ulterius sequitur Corpus Christi in multis locis hostiæ consecratæ, in extimā scilicet illius parte existere, & non sub speciebus, seu non illis cīdī, sicque in Sacramento existere non sacramentaliter.**

VII. **Quarò, sequeretur Corpus Christi non esse sub quavis parte speciei panis contra Concil. Trid. sif. 13. cap. 3. sequela probatur, cum enim hi pori, & consequenter species in iis inclusa, habeant aliquam crucifissum, sub iis tantum specierum partibus dici propriè potest esse Corpus Christi, quæ illi sunt proximæ, ergo non est sub remotioribus, siquæ nec sub omni parte specierum.**

VIII. Quinto, sequeretur species panis & vini in Eu-
charistiā conservari sine miraculo, destructā eorum
substantiā, quod licet hic auctor concedat, nullo
modo tamen debet admitti, ut latius suprà, sec. 3.

IX. *Impugnatur rationibus philosophicis.* Jam vero rationibus Philosophicis impugnatur hæc sententia, primum: scilicet enim admittere debent actus intellectus, inquit & sensuum esse accidentia, ut supra dixi, nisi in anima etiam & Angelis poros statueret velint, & corpuscula, seu pulvulos quosdam spirituales, ac vitales atomos, quibus repleantur: nisi inquam, Angelos rimas agere velint, & fastigia sicut corpora.

X. Secundò, sequeretur quoties calor, frigus, lux,
R.P. Th. Comptoni Philosophia.

color, aut aliud quidpiam accidens producitur, a- Sequuntur
agenzia na-
turalia cre-
are.
gentia naturalia, solum v. g. ignem, aut candelam
creare, contra axioma ab ipsis pro primo principio
admissum. Ex nihilo nihil fit, quam propositionem
aiunt esse aeternae veritatis. Sequela probatur, haec
enim corpuscula, juxta huic philosophandi modum,
sunt substantiaz complezaz, ab omni subiecto inde-
pendentes, ergo quoties aqua, aut aliud quidpiam
de frigido mutatur in calidum, toties nova corpo-
scula creantur, seu ex nullius subiecti potentiaz edu-
cuntur, & priora eodem modo annihilantur; vel in-
cident in opinionem Anaxagoraz, à scholis dudum
explosam, tanquam Philosopho indignam.

Tertio, ad dandam denominationem albi, calidi, lucidi, &c. non sufficit quod albedo, lux, calor, & hujusmodi alia accidentia sint alicui rei proxima, sed uniri ipsis debent, alioqui quoties manus apponit quis parieti albo, aut nigro, manus redderetur alba aut nigra.

Quarto, etiam dico ad hanc denominationem su- XI. Omnes par-
ficiere solam propinquitatem; sequitur non omnes tes aëris non
partes aëris aut vitri illuminati esse lucidas, nec om- efficien- tibus
nes partes ferri carentis esse calidas, immo sot esse de- fini- non calidas, quorū sunt calidæ, quod tamen aperire calida.

videtur falsum. Sequelaprobatur, intra poros, in quibus latent calida & lucida hæc corpuscula, seu lux & calor, interponitur semper pars aëris, aut ferri determinatae magnitudinis, corpuscula autem illa non toti huic parti sunt proxima, sed extiniunt tantum illis particulis, ergo particulæ intermediae illius partis non possunt ab his corpusculis denominari lucidae, vel calidae, cum iis non sint proximæ.

Hoc in ferro, marmore, & aliis, quæ pauciores
habent poros, clarius constat, in his enim pars sub-
stantiæ interjecta longè major est, quam in aliis. Om-
nium verò clarissime hoc cernitur in rebus illis, quæ
multis simul afficiuntur accidentibus, in pane scili-
cet aut vino, quod hæc quinque in se habet acciden-
tia, frigus, vel calorem, odorem, saporem, colorem,
& lucem. Hæc itaque accidentia si sint corpuscula,
& penetrari inter se nequeant (utpote substantiæ
completæ; quæ proinde non magis inter se invicem
penetrari possunt, quam cum vino) non possunt
omnia ulli substantiæ vini parti simul applicari, sed
unum unius, aliud alterius, sicque multæ partes vini
erunt quæ nullum habeant saporem, aliae quæ nul-
lum odorem, inquit & multæ, quæ inquis supra ignem
ebulliat, quæ nullum omnino habent calorem.

Quinò, lux in iis rebus maxima producitur quæ paucissimos, & arctissimos habent poros, ut in ære, vitro, chalybe, ergo nisi diffundatur per harum rerum substantiam, non apparebit lux illa continua, sed intercisa, ac veluti scellulæ quædam hinc inde intermictantes, & à se ad stratum aliquod disiunctæ.

Sextò, si calor, color, odor, sapor, & hujusmodi accidentia aliud nihil sint, quām corpuscula potis sequuntur per rerum, quae his afficiuntur, inclusa, sequitur, quo solum commagis hi pori occiduntur, colorem, odorem, & reliquā accidentia minui: inād dum aliquid summā vi odorem, & premitur, in prālo ex. gr. deberet colorem omnem, lōrem, &c. odorem, & alias hujusmodi affectiones amittere, cum pori omnes penitus occiduntur: quod tamen manifestē contra experientiam, charta enim quantumvis in prālo summa vi prematur, non solum non colorem suum omnem, odorem, & reliquā accidentia amittit, sed nec ullam eorum iaminutionem patitur. Inād, si antequam hoc modo in prālo permaneretur, nullum habuisset odorem, ab ipso prālo, si quo forte id odore imbutum sit, odorem contrahit. Manifestum ergo videtur accidentia isthac in hujusmodi corpusculis, intra poros rerum collocatis, non confistere.

XV.
Sole oriente
est semper
verbem
aëris com-
motio.

XVI.
Fieret mo-
tus in in-
stante.

XVII.
Etiam ad-
missis cor-
pusculis, fa-
cili debent
dari aliqua
accidentia.

XVIII.
Plura au-
toris hujus
placita ali-
bi refello.

XIX.
Ecclesia san-
ctiones vita
chariores
esse debent.

I.
Dicunt alii
qui species
Sacramenta-
les non esse
accidentia
realia, sed
intentiona-
lia.

II.
Dicunt ergo aliqui, species Eucharisticas, quæ
destructa panis & vini substantia, in sacramento re-
manent, esse quidem accidentia, non tamen realia,
sed intentionales, id est, ejusmodi quæ ad operationes
tanum intentionales ordinentur, visionem sci-
lent, olfactum, gustum &c. quæ de causâ, inquiunt,
vocantur à Concilio Tridentino species. Negare ergo
videtur manere in hostia consecratâ colorem ul-
lum, odorem, saporem, frigus, & alia hujusmodi,
quæ vocant accidentia realia, sed tantum eorum
species, quas ob rationem jam dictam vocant acci-

Septimò, si lux sit hujusmodi corpuscula in poris
aëris producta, sequitur, oriente sole, magnam in
toto aëre futuram commotionem, dum lux in poros
immis̄a, alia inde corpuscula dispellit, aut condensat,
aut denum poros magis dilatat nova in eos cor-
puscula immittendo, quæ omnia fiunt per motum
localem.

Octavò, Fieret motus in instante, lux enim secundum
omnes, producitur in instante, ergo motus ille,
qui vel in dimotione corpusculorum est poris, vel
in eorum constipatione, aut pororum dilatactione,
ad lucis productionem contingit, fit similiter in in-
stante.

Nonò tandem, nam etiam admissis hujusmodi
corpusculis, fateri nihilominus debent dari aliqua
accidentia: corpuscula enim hæc non sunt ex essen-
tia sua in poris illis inclusa, ergo includi illa poris alii
quid est præter hæc corpuscula, & poros. Inquiero
quid hoc sit? Dicunt esse eorum ad poros applicatio-
nen. Contrà, insisto priori argomento, hæc applica-
tio vel est aliquid à corpusculis & poris distinctum,
vel non: si nihil sit ab iis distinctum, ergo esse nullo
modo possunt hæc corpuscula & pori, quin poris
illis includantur, cum esse nequeant sine sua entita-
te; hoc autem falsum est, ut ipsi etiam adversarij fa-
tentur. Si vero applicatio sit aliquid à corpusculis &
poris distinctum, inquiero iterum quid illud sit? Re-
spondent, esse eorum sic se habentiam. Contrà, inqui-
to ulterius, sic se habentia ista vel à poris & corpusculis
distinguitur, vel non; huc semper res redit. Fa-
villas sorbebunt citius, & sua ipsi corpuscula, quæ
hunc nodum solvant, velint, nolint, aliquid, quod
substantia non sit, agnoscere debent, vel procedetur
in infinitum.

Plura in his libellis continentur, quæ à veritate,
sæque Philosophia rationibus plurimum aber-
rant; quæ quisquis legerit, mirabitur unde tam mi-
ti, sine probationibus maximè, philosophandi modi
chartis irrepsere. Eorum tamen confutationem aliis
relinquam, si, quis forte in eo tantum opera collo-
care velit. Quædam tamen ex iis postea refellam.

Hanc vero de accidentibus dissertationem omi-
tere non debui: tum quia opinio tollens accidentia,
Philosophiam omnem rerumque naturalium consti-
tutionem evertit, tum maximè, quod communis
Theologorum, ut vidimus, in Catholicorum sen-
tentiis, ipsiæ adeo fidei principiis, Ecclesiæque san-
ctionibus adverteret, quæ cuvis Orthodoxo vita
chariores esse debent. Sed institutum prosequamur.

SECTIO VII.

Nova quadam opinio de speciebus sacra- mentalibus.

dentia intentionalia.

Hæc sententia longè diversa est ab illâ; quam to-
tâ hac disputatione impugnavi. Primo enim admit-
tit vera & realia accidentia, talia nimis quæ ve-
rè & realiter insint subiecto, illudque phycicè &
realiter immutent, quæ est definitio accidentis rea-
lis à Philosophis assignata, licet ea vocet intentiona-

lia, quia ad actus intentionales elicendi ordinan-
tur: unde dici possunt accidentia hæc, intentionalia
objectivæ, subiectivæ realia. Secundò differt hæc
sententia à priore, quod non dicat hæc accidentia,
quæ vocat intentionalia, manere extra subiectum si-
ne miraculo sed ait ea miraculosè conservari à Deo,
materiale concussum subiecti in genere causæ ef-
ficientis per se supplente. Unde non tam clare est
contra definitiones Ecclesiæ, nec tam aperte ex Con-
ciliis convinci, ac præcedens.

Hæc tamen sententia nullo modo est amplecten-
da. Primo, quia est contra communem Theologo-
rum sententiam, quos retuli sectione secundâ. Se-
cundò, non satis consonat hæc sententia definitio-
nibus Ecclesiæ circa has species, & existentiam Chri-
sti in Eucharistiâ: definit enim Ecclesia totum Chri-
stum esse sub singulis partibus specierum, in hac au-
tem sententiâ non est omnino sub illâ parte ho-
stia, species enim intentionales albedinis exempli ga-
non recipiuntur in objecto, cujus sunt species, sed
ab objecto emituntur in aërem, & corpora diapha-
na circumiecta, ergo Corpus Christi non alio mo-
do est sub speciebus, quæ quod cingatur extimâ
superficie aëris ambientis, quod tamen dici nullo
modo potest.

Tertio, definit Ecclesia, ut vidimus sectione ter-
tiâ, species panis manere sine subiecto, ergo per spe-
cies non intelligit species intentionales ab objecto
emissas, harum enim subiectum est tantum aës cir-
cumstant, unde hæc species, destruktâ panis, & vini
substantia, non manent sine subiecto, sed existunt
& subiectantur etiam in illo aëre, sicut ante.
Quare certum est Ecclesiæ per species panis & vini
non intelligere species hasce intentionales.

Quarto & præcipue, Concilium Constantiense
citatum sectione tertâ docet, post consecrationem
manere accidentia panis, accidentia autem panis sunt
color, odor, sapor, & alia, sub quibus antea latebat
substantia panis, ergo juxta doctrinam Concilij ma-
nent in sacrosanctâ Eucharistiâ accidentia realia, &
non tantum illa intentionalia, ut vobis auctores
hujus sententiae Conf. nulla enim reddi potest ra-
tio, cur albedo, frigus, sapor, odor, & relqua acci-
dencia realia in hostiâ consecratâ destruantur, ma-
gis quæ intentionalia. Ac proinde censco hanc
sententiam, salvâ doctrinâ Ecclesiæ, sustineri non
posse.

Quintò, dum quis tangit hostiam consecratam;
verè aliquid tangit, sentit frigus, duritatem &c. ergo
ibi sunt; vel inquiero quid tunc sentiat & dici nequit
quod sentiat species, species enim non percipiuntur
sed solum sunt principium effectivum sensationum,
id vero quod tangimus, gustamus &c. est aliquid à
speciebus distinctum, aliqui estet perpetua sensuum
illusio. Conf. objecta enim gustus & tactus non e-
mittunt species, sed per se immediatè sensations illas
producunt, ut ostendi d. 16. de Ani. sec. 11. species
enim solum ordinantur ad supplendum vicem objec-
ti, ubi ergo objecta ipsa semper adiungit, ut in his
contingit, quæ tuncquam agunt nisi applicentur sen-
tientia, non egent omnino species, ergo nullæ hu-
jusmodi species manent, cum nullæ antea illuc fuerint.

Dices, Concilium Tridentinum vocat acciden-
tia Eucharistica species, ergo non sunt accidentia
realia,

IV.
Accidentia
in Eucha-
ristia
non man-
tineantur

V.
Accidentia
Eucharistica
non man-
tineantur

VI.
Principia
impugnata
predilecta
sententia

VII.
Tanguntur
in Eucha-
ristia
sunt species
duritatis &c.

VIII.

Quāratio: realia, sed tantum intentionalia. Contrā primō: alia ne Concil. Concilia indiscriminatim dicunt peractā consecratio- Trident. Ac- ne manere accidentia panis, ergo volunt non so- cidentia Eu- lūm manere accidentia intentionalia, sed etiam rea- charistica voce species. Contra secundō: cū Theologi omnes eo tem- pore per species Eucharisticas intellexerint odorem, saporem, colorem, & alia accidentia realia, Conclu- lūm in sensu Theologorum illius temporis est lo- quutum, cū præstantissimi quique ex omni terra- rum orbe Theologi eidem interfuerint. Contra ter- tio: Ecclesia siquidem accidentia Eucharistica vocat

signa, ait enim,

Sub diversis speciebus
Signis tantum, & non robus

Latent res eximia,

ergo vult illic manere accidentia realia, quæ sensu percepta ducant in cognitionem alterius, species autem, ut dixi num. 7. non percipiuntur sensu, si- que non sunt signa, nec accidentia illa, quæ hīc juxta mentem Ecclesiæ remanent. Nullā ergo ratione hanc sententiam existimō probandam.

DISPUTATIO XIII.

De Modis.

*Tres, rerum
series.*
Res sunt rerum species: quædam sunt, quæ-
dam insunt, quædam adhærent. In primā
serie sunt substantiæ complectæ, ut Angeli &
corpora simplicia, si qua forte hujusmodi sint possi-
bilia, anima item rationalis, & materia prima, hæc e-
nī omnia ita per se sunt, ut causæ alterius crea-
tæ in inicio non egeant. Secunda classis est, forma-
rum materialium, & accidentium hæc enim ita sub-
jectis insunt, ut nullæ naturæ vi existere sine iis pos-
sint, quævis possit divinitus, ut constat in specie-
bus Eucharisticis. In tertiâ demum serie sunt Modi,
non tam res, quæam rerum appendices, quæ rebus
quarum sunt modi, ita adhærent, ut ab iis separati
existere nec divinitus quæant. De his in præsenti
nobis sermo.

*Modi non
tam sunt
res, quæam
rerum ap-
pendices.*

SECTIO PRIMA.

In quo situs sit conceptus essentia- lii Modi.

I.
Non con-
fici Modus
in insepar-
abilitate.

Notandum primō, non in eo præcisè consistere notionem Modi, ut volunt nonnulli, quod sit quid inseparabile in existentiâ à re cujus est Modus: priuō, quia sic Pater æternus est modus respectu Filii, & è contrâ & uterque respectu Spiritus Sancti, cū separari in existentiâ non possint. Secundō, quia creaturæ omnes essent modi respectu Dei, cū exi-
stere non possint, & Deo non coëxistere.

II.
Res in eo
quod sit en-
titas nullius
efficiens op-
eraria.

Notandum, nec in eo consistere natu-
ram modi, quod dicunt aliqui, nempe ut sit entitas
nullius effectus operativa: Primo enim est hoc con-
venire modus, adhuc esset solū proprietas modi,
non eius essentia, cū videatur esse negatio, sicut non
est essentia hominis non esse leonem, aut aliud quod-
piam animal, licet hoc essentiam illius necessariò sequatur. Secundō, materia in aliquorum opinione,
nullius rei est operativa. Tertiō, cur saltem non po-
test Deus creare rem absolutam ita imperfectam, ut
nihil possit producere? Quartō, actus visionis, & om-
nium sensuum quid producunt? Quintō, modi, in
sentientiâ relations admittente, operativi videntur
relationum per quas ad se invicem, & res alias refe-
runtur.

III.
Modus est
entitas in-
completa in-
tus, &
essentiâl-
iter ali-
ni.

Omissis variis, quæ confusissimè de naturâ mo-
di hic à nonnullis congeruntur. Dico, essentiælē
modi conceptum in hoc consistere, quod sit eniā as-
quædam incompleta in-
tus, & immēdiatè affixa
essentiâlē alteri, unde nec divinitus sine re cujus est
modus, existere potest. Ita ferè P. Arriaga d. I. Metap.
sect. 1, ubi definitiones modi ab aliis assigñatas bene
impugnat.

Hinc infero, actionem transeuntem non esse pro-
priè modum respectu agentis, sed tantum respectu Adiō tra-
termini, si sit creatio, vel respectu termini simul & sions non est
subjecti ex cuius potentia educitur, si sit genera-
dus.

IV.
Addo, actionem nec esse modum respectu Dei, V.
tum quia intrinsecè Deum non afficit, nec ei unitur Adiō non
(sicut Unio Hypostatica intrinsecè unitur Verbo, est modus
quâ de causâ est illius modus) tum quia Deus ad res
creatæ concurrit in genere causæ efficientis, qui con-
currendi modus est & rebus, & actioni extrinsecus.
Quod autem Deus actioni intimè semper sit præ-
fens, non est exigentia actionis, sed Dei, qui ob infi-
nitam suam in existendo perfectionem, seu immen-
sitatem, petit esse ubique. Si autem Deus, sicut res
creatæ elevare potest ad agendum in distans, posset
etiam ipse in distans operari, actio quâ Deus in cae-
lo tantum vel sole existens, hominem hīc, aut leonem
produceret, eodem modo persistere. Quod fecis con-
tingeret in unione Hypostatica, si enim dum Christus
in terris dederet, Verbum per impossibile ad
cœlum vel solem ita se receperet, ut solis vel cœli u-
nius se finibus contineret, relicta humanitate in ter-
râ, periret necessariò unio Hypostatica, nec in illo
cau, vel per Divinam potentiam, conservari po-
tueret.

VI.
Ex quibus à fortiori constat quomodo res aliæ
creatæ, ut terra, ignis, aqua, animalia, planta, &c. non
sunt modi respectu Dei, licet existere non possint
quoniam Deo coëxstant, eique intimè sint præsentes.

VII.
Licit verò essentia conceptus modi in hoc, ut
dixi, consistat, quod per se immēdiatè & intrinsecè
alteri rei uniat, necessitas tamen modos in univer-
so statuendi fuit indeterminatio & indifferentia in
rebus creatis ad effectus variis, & munera, ad quæ
cum scipis determinatæ non sint, per modos de-
terminantur, qui proinde naturâ suâ sunt actuales
determinationes, nec ulteriori determinatione indi-
gent, sic enim daretur processus in infinitum. Ex. g.
forma ignis indifferens est ut hoc vel illo loco fir-
huic vel illi parti materia uniat, ab hoc vel illo a-
genti producatur, &c. aliquid aliud ergo ei addi de-
bet per quod ad hoc in particulari agens, locum, &
materiam determinetur, actio scilicet, ubicatio, &
unio, per quam triplicem determinationem triplex
illa indifferentia tollitur.

VIII.
Nec contra hoc urget quod objicit P. Arriaga d.
I. Met. I. n. 3. ubicationem scilicet & duracionem cf. ubicationem &
se modos, quæ tamen subjectum, cui adhærent, ad Duratio, se
nihil determinant, spatium enim & tempus imagi-
narium nihil sunt. Resp. tamen primo, ubicationem
& durationem fortè non esse modos, de quo postea.
Secundo dico, spatium & tempus imaginaria, non
esse